

การบูรณาการหลักพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงาน
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน*
BUDDHIST GOOD GOVERNANCE INTEGRATION FOR ADMINISTRATIVE
EFFECTIVENESS PROMOTION OF THE UPPER NORTHERN CAMPUSES
OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

พุทธิพงษ์ กันทะรส

Puttipong Kantaros

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: puttipong.kan@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน และ 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน เป็นวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.801 เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 177 รูปหรือคน โดยสุ่มจากประชากรทั้งหมด 315 รูปหรือคน จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ซึ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มผู้รับบริการ รวมจำนวน 27 รูปหรือคน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการศึกษด้วยเทคนิคเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัย

ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ 1. การปฏิบัติงานตามหลัก 7S 1 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 2. หลักพะ 4 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. รูปแบบพุทธบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือตอนบน โดยบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาล (พะ 4) พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอย่างโปร่งใส ยึดหลักจริยธรรม และใช้โมเดล 7S เพื่อปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: การบูรณาการ; พุทธธรรมาภิบาล; ประสิทธิผลการบริหารงาน

Abstract

This research article aims to achieve the following objectives: 1. To assess the efficacy of the management at the Upper Northern Campus of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. 2. To investigate the factors impacting the efficiency of the management at the Upper Northern Campus of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. 3. To propose the incorporation of Buddhist governance principles to enhance administrative effectiveness at the Upper Northern Campus of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This study applied a combined research method encompassing quantitative and qualitative approaches. The quantitative aspect involved the use of a questionnaire with a confidence level of 0.801 to gather data from a randomly selected sample of 177 individuals out of a total population of 315, employing Taro Yama's formula, which utilizes stratified sampling and simple random sampling. Data analysis involved employing frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation analysis, and multiple regression analysis. The qualitative aspect included in-depth interviews with key informants and focus group discussions comprising Buddhist scholars, public administration practitioners, administrators, and groups of service recipients, totalling 27 participants. The data collected via qualitative methods were analyzed using descriptive content analysis.

The study's findings indicated that 1. The management effectiveness of Mahachulalongkornrajavidyalaya University at the Upper Northern Campus was notably high. 2. The factors influencing the management effectiveness at the Upper Northern Campus of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, including

1. the implementation of the 7S principle in one aspect was statistically significant at the .01 level, thus accepting the research hypothesis, 2. the statistical significance of the 4 and 3 aspects of physical education at the .01 and .05 levels, respectively, accepting the research hypothesis, and 3. Integrating the Buddhist principles of governance and leveraging technology and innovation, the Buddhist Integrated Model aims to enhance the management effectiveness of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Upper Northern Campus. Emphasizing transparency, adherence to ethical principles, and the application of the 7S model, the approach seeks to maximize efficiency in management practices.

Keywords: Integration; Buddhist Governance; Administrative Effectiveness

บทนำ

การบริหารและการจัดการในทุกองค์กรไม่ว่าจะภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานทุกหน่วยงานทั้งท้องถิ่น หรือแม้แต่องค์กรทางการศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับหลักคุณธรรม และจริยธรรม เนื่องจากการบริหารและการจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานทุกหน่วยงาน และแม้แต่องค์กรทางการศึกษาประสบกับภาวะวิกฤติ อันเกิดจากการขาดความตระหนักถึงหลักการบริการจัดการที่ดี รวมไปถึงการปฏิบัติงานในองค์กรที่มนุษย์อาจได้รับแรงกระตุ้นในการจูงใจและโน้มน้าวในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานอย่างร่วมมือร่วมใจกันเพื่อภารกิจขององค์กรจะได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ (สร้อยตระกูล ดิทยานนท์ อรรถมานะ, 2545)

ธรรมาภิบาล (good governance) หมายถึง หลักการบริหารจัดการที่ดี อันเกี่ยวข้องกับนโยบายของส่วนราชการและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในการบริหารงานทั้งในระดับองค์กรและประเทศชาติ มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ และเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น (ธงชัย คล้ายแสง, 2562) ดังนั้น คำว่า ธรรมาภิบาล จึงดูมีความสำคัญมากขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล, 2561) นอกจากนี้ หลักธรรมาภิบาลยังถือได้ว่าเป็นมรดกของประชาธิปไตย ซึ่งประชาธิปไตยเป็นหลักการที่มีความเชื่อว่า เป็นระบอบการเมืองที่ดีที่สุด มีความเหมาะสมและเป็นธรรมมากที่สุด ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศในยุคสมัยปัจจุบัน หลักธรรมาภิบาลจึงถอดจากบทเรียนความสำเร็จของประเทศที่เป็นประชาธิปไตย (ทิวากร แก้วมณี, 2559)

การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรจะต้องนำหลักการต่าง ๆ มาบูรณาการร่วมกันเพื่อปรับใช้ในการบริหารและการดำเนินงาน แต่หลักการที่ขาดไม่ได้เลยคือการใช้หลักคุณธรรม ซึ่งครอบคลุมจุดหมายของหลักธรรมาภิบาล (สุเมธ แสงนิมนวล, 2552) นอกจากนี้ การนำหลักทางพระพุทธศาสนาเข้าบูรณาการร่วมกับศาสตร์สมัยใหม่ยังจะช่วยให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม เช่น หลักเศรษฐกิจพอเพียง ก็เกิดจากการนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการ

กับหลักเศรษฐกิจ เป็นต้น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีความโปร่งใสในการบริหารงาน ก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพ อีกทั้งมาตรฐานการศึกษายังเป็นวัฒนธรรมที่มนุษยชาติประดิษฐ์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองในประเทศให้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมประเทศชาติ ดังนั้น สังคมจึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกในการรักษาคุณภาพของพลเมืองได้อย่างยั่งยืน (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2559) ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตในภาคเหนือตอนบน ประกอบไปด้วย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาเขตพะเยา วิทยาเขตแพร่ จำเป็นที่จะต้องมี หลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของหน่วยงานและความซับซ้อนของการบริหารที่มากกว่าเดิมจากในอดีต โดยการบริหารงานซึ่งประยุกต์หลักธรรมาภิบาลมาเป็น หลักการบริหารแนวใหม่

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ ศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้นำหลัก พละ 4 อันเป็นหลักธรรมที่เป็นพลังในการบริหารงาน (อง.จตุกก. (ไทย) 21/154/215) ซึ่งสามารถที่จะนำมาประยุกต์เข้ากับการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ อันเป็น การบริหารงานโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานไป ในทิศทางเดียวกัน และเพื่อทำให้ได้แนวทางในการส่งเสริมประสิทธิผลในการทำงานในองค์กร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขต ภาคเหนือตอนบนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 315 รูปหรือคน

2.2 ทำการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 177 คน และทำการกระจายสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ วิทยาเขตเชียงใหม่ จำนวน 70 ตัวอย่าง วิทยาเขตพะเยา จำนวน 62 ตัวอย่าง และวิทยาเขตแพร่ จำนวน 45 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน จาก 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 4 รูปหรือคน 2. กลุ่มผู้แทนสายวิชาการ จำนวน 5 รูปหรือคน 3. กลุ่มผู้แทนสายปฏิบัติการ จำนวน 5 รูปหรือคน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน และ 5. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อเรียบร้อยแล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ใช้กระบวนการบันทึกเทป พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1. สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. สถิติอนุมาน สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ด้านปรับเปลี่ยน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และด้านการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59

การปฏิบัติงานตามหลัก 7S โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ด้านค่านิยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ด้านระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และด้านรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62

การปฏิบัติงานตามหลักผละ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสังคหะผละ มีจิตอาสา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ด้านวิริยะผละ นำสู่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ด้านอนวัชผละ ชื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และด้านปัญญาผละ กำลังความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า 1. การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มี 1 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย แสดงว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 50.50 พบว่า ด้านระบบ สามารถทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 71.10 และ 2. หลักผละ 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า หลักผละ 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 40.60 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัญญาผละ กำลังความรู้ สามารถทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 32.10 อนวัชผละ ชื่อสัตย์สุจริต สามารถทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 24.20 และด้านสังคหะผละ มีจิต

อาสา สามารถทำนายประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 17.50

3. รูปแบบพุทธบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานและปัจจัยพื้นฐานในการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย การบูรณาการด้วยหลักผล 4 ด้าน ปัญญาผล ด้านวิริยะผล ด้านอนวัชชผล และด้านสังคหผล โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหลักปัญญาผล และพัฒนาตนเอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลการทำงานของบุคลากรในการให้บริการ รวมถึงการนำนวัตกรรม องค์ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความเพียรพยายามจะทุ่มเทเวลาและความพยายามอย่างเต็มที่ในการทำงาน ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความรู้และความสามารถ ประสพการณ์ มีความตั้งใจในงานที่รับผิดชอบ การนำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย ถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานของความซื่อสัตย์และความโปร่งใส และการมีจิตอาสา คือการให้บริการหรือปฏิบัติงานในลักษณะที่มีจิตวิญญาณอันเนื้อแท้ มุ่งเสริมสร้างและส่งเสริมสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และการปฏิบัติตามงานตามหลัก 7S ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านรูปแบบด้านระบบ ด้านบุคคล ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม โดยมีการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรคมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ มีการกำหนดกรอบโครงสร้างองค์กรที่ดี เพราะมีความสำคัญต่อองค์กร เนื่องจากมีส่วนช่วยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกลุ่มบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร มีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามขนาด ความซับซ้อน และวัตถุประสงค์ขององค์กร นำไปสู่การจัดระบบการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน หรือเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และเพื่อจัดสรรบุคลากรเข้ามาปฏิบัติได้อย่างเพียงพอ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสพการณ์การทำงานที่มีความเหมาะสมกับปริมาณงาน รวมไปถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารองค์กร หรือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพราะเทคโนโลยีช่วยให้บุคลากรทำงานได้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนจึงมีการกำหนดค่านิยมขององค์กรไว้อย่างชัดเจน เพราะค่านิยมขององค์กรทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมในที่ทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากผลการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ 1. ด้านผลผลิต 2. ด้านประสิทธิภาพ 3. ด้านความพึงพอใจ 4. ด้านการปรับเปลี่ยน และ 5. ด้านการพัฒนา แสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีความพึงพอใจในผลการทำงานตามภาระหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีความสุขในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่

นั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิเศษ กนตธมโม (2564) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของ เทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี มีข้อค้นพบสำคัญคือ ประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งในด้านด้านแผนพัฒนาของอปท. ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า 1. การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มี 1 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้ คือ ด้านระบบ แสดงว่าตัวแปร 1 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 50.50 และ 2. หลักผล 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับ คือ ด้านปัญญาพละ กำลังความรู้ อดวัชพละ ชื่อสัตย์สุจริต และด้านสังคหะพละ มีจิตอาสา แสดงว่าตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ได้ร้อยละ 40.60 ตามลำดับจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S และการบูรณาการตามหลักผล 4 มีผลต่อการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ส่งผลทำให้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผลผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของคณิตดา กรรณสูต (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธวิธีการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชนจำกัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพ ได้แก่ 1. พุทธวิธีการบริหาร มีอิทธิพล 4 ด้าน คือ พุทธวิธีในการอำนวยการพุทธวิธีการจัดองค์กร พุทธวิธีในการกำกับดูแล และพุทธวิธีในการวางแผน โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 52.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 2. หลักผล 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชน จำกัด ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ปัญญาพละ (กำลังความรู้หรือความฉลาด) อดวัชพละ (กำลังงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต) สังคหะพละ (กำลังสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือ) และวิริยะพละ (กำลังแห่งความเพียร) โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 54.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จากผลการศึกษาแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาล เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน เกิดจากปัจจัยพื้นฐาน คือ การปฏิบัติงานตามหลัก 7S และหลักพุทธธรรม

คือ หลักผล 4 โดยข้อค้นพบที่สำคัญคือ การบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน เป็นการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ เช่น การใช้หลักสติในการวางแผนและตัดสินใจ การใช้หลักเมตตาในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นพุทธบูรณาการจึงเป็นหลักเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลจะช่วยให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขในการทำงานมากขึ้น และมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น การบริหารที่มีความสุจริตและเที่ยงธรรม คือการสร้างความโปร่งใสในการบริหารเพื่อให้องค์กรดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องต้องกันกับงานวิจัยของพระมหาปรีชา เหล่าทวิคุณ (2561) ซึ่งท่านได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรมในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ซึ่งได้ข้อค้นพบสำคัญคือ บุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงาน กล่าวคือจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในการแบ่งงานตามภาระหน้าที่และความรู้ความสามารถ กำกับติดตามดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของภารกิจ หากมีปัญหาเกิดขึ้น ก็รู้จักที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน อีกทั้งบุคลากรในองค์กรต้องมีความสามัคคีกันมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ในส่วนของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ต้องจัดทำเป็นแผนแม่บทในระดับจังหวัด โดยจะต้องมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของทุกฝ่าย มีการตั้งศูนย์ประสานงานในระดับจังหวัด มีบุคลากรปฏิบัติงานประจำ มีการเชื่อมโยงบูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว

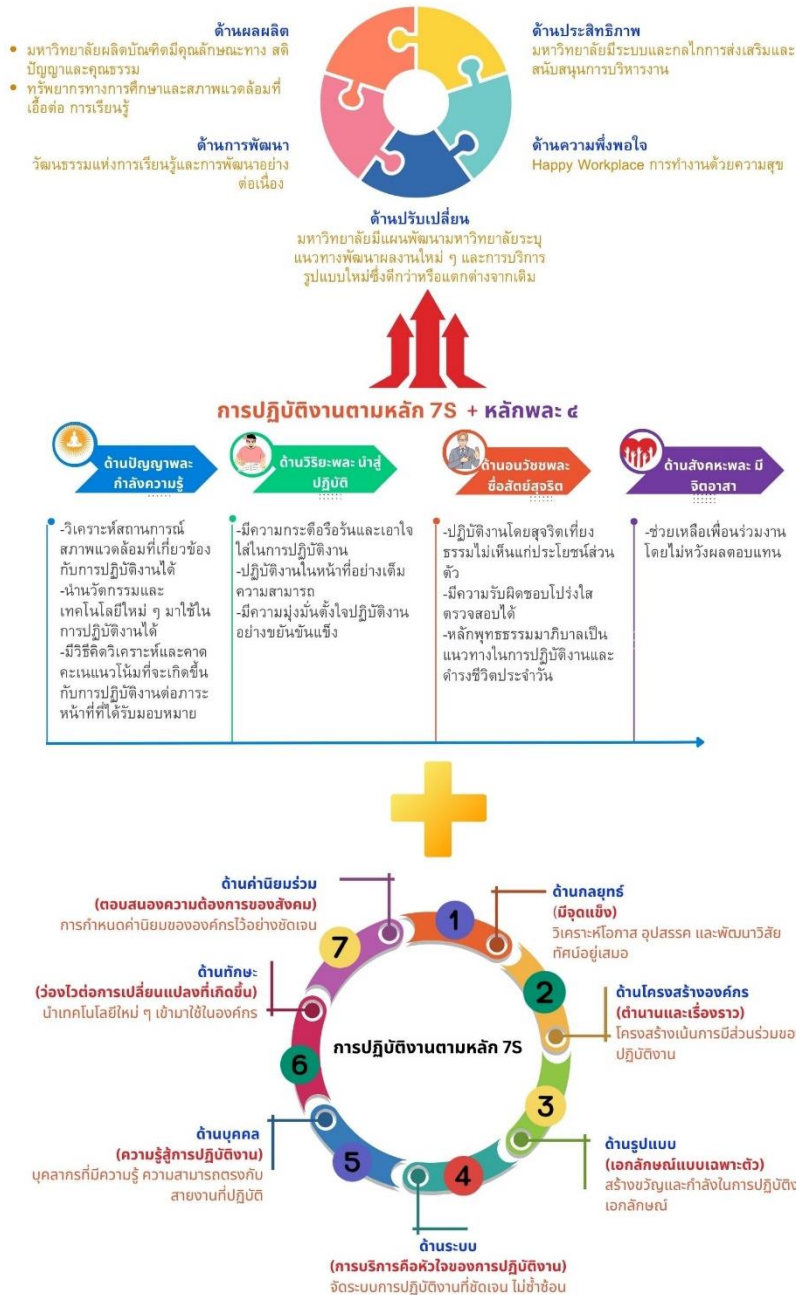
สรุปได้ว่า การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มีประสิทธิผลในระดับสูงใน 5 ด้าน ได้แก่ ผลผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลคือ การปฏิบัติตามหลัก 7S และหลักผล 4 (ปัญญาผล วิริยะผล อดวิชขผล สังคหผล) ซึ่งทั้งสองแนวทางนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและสร้างความสุขในการทำงานของบุคลากร นอกจากนี้ยังพบว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการบริหารงานได้อย่างมีนัยสำคัญ

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นภาพได้ดังนี้

ประสิทธิผลของการบริหารจัดการ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือ

ตอนบน ประกอบด้วย การปฏิบัติงานตามหลัก 7S + พุทธบูรณาการหลักพละ 4 = การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน การวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า 1. การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มี 4 ด้าน แสดงว่าการปฏิบัติงานตามหลัก 7S สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน 2. หลักพละ 4 ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน มี 3 ด้าน แสดงว่า หลักพละ 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน ตามลำดับ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ปัจจัยทั้ง 2 สามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยจะต้องมีกลยุทธ์ชัดเจน โครงสร้างสมส่วน รูปแบบเหมาะสม ระบบไม่ซับซ้อน บุคลากรเน้นคุณภาพ ทักษะเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสร้างค่านิยมร่วมในองค์กร โดยพิจารณาจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจัดการจะเป็นกระบวนการวางแผน จัดระเบียบ และควบคุมทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีระบบการบริหารงานบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ อุปนิสัยที่ดี และนำคุณสมบัติดังกล่าวมาสร้างสรรค์งานให้เกิดความสำเร็จและผลิตผลที่ดี ตอบสนองเป้าหมายขององค์กร สร้างความสำเร็จโดยรวมให้กับทั้งตัวเองและหน่วยงานที่ทำงานอยู่ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารของทุกองค์การต่างมุ่งหวัง เพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาเขตภาคเหนือตอนบน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการวางแผนการผลิตบัณฑิต หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด
2. มหาวิทยาลัยควรมีกระบวนการในการประเมินความรู้ และทักษะ เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งการทำงานอย่างถูกต้อง มีความยุติธรรมและสามารถเชื่อมั่นในเกณฑ์การประเมินได้
3. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมระบบการจัดการความรู้ที่ดีเพื่อส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. มหาวิทยาลัย ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโดยการประยุกต์และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงการสอน การวิจัย และการบริการชุมชน
2. มหาวิทยาลัย ควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม และลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรเกิดความเสถียรภาพ

3. มหาวิทยาลัย ควรมีมาตรการในการกำกับติดตามบุคลากรให้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็ม ความสามารถ เพื่อเป็นการแสดงความทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจให้การให้ความร่วมมือต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัย หรือปัจจัยที่เหมาะสมในการบริหารงาน
2. ควรศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย เช่น วิเคราะห์ปัญหา สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและการแก้ปัญหา
3. ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารของมหาวิทยาลัย โดยการนำหลักพุทธธรรมอื่นมาศึกษาเพื่อให้เกิดความแตกต่างและมีความสมบูรณ์ในเชิงองค์ความรู้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณิตดา กรรณสูต. (2565). *พุทธวิธีการบริหารจัดการองค์กรคุณภาพของบริษัทมหาชนจำกัด* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2559). *ภาวะผู้นำคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ไดมอนด์ กราฟิก กรุ๊ป.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). *หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทิวากร แก้วมณี. (2559). *ธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). *หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2) : 177-188.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต). (2557). *ซูหลักพุทธบูรณาการพัฒนาจิตใจ-สังคม*. สืบค้น 25 กันยายน 2566, จาก <https://www.mcu.ac.th/news/detail/11029>
- พระมหาปรีชา เขมนนโท. (2561). *การประยุกต์หลักอริยาบถธรรมเพื่อการบริหารจัดการ สำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิเศษ กนตธมโม. (2564). *พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สร้อยตระกูล ดิทยานนท์ อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุเมธ แสงนิมนวล. (2552). ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

